

Predplata van Sibenika:
— na tromjeseč 3 Kr.
— na godinu 6 Kr.
Predplata u Sibeniku
sa doračanjem lista u kuću
jednaka je kao i van Sibenika.
Pojedini broj stoji 6 para.

HRVATSKA RIEČ

Predplate i pisma šalju se
Uredništvu. Ne frankirana se
pisma ne primaju. Rukopisi
se ne vraćaju. Oglasi, pri-
občena pisma, zahvale itd.
tiskaju se po 20 para redak
= ili po pogodbi. =

IZLAZI SRIEDOM I SUBOTOM.

Sibenik, 30. rujna.

Sastanak svih zastupnika Banovine i Dalmacije sazvan je na Rieku za 2. listopada.

Predmet, o kom će se na sastanku razpravljati „ima biti današnji politički položaj obzirom na krizu u Ugarskoj, u koliko utječe na interese i budućnost našega naroda, te da se prema tome položaju zauzme stanovništvo i odredi pravac našem političkomu radu u pitanjima, koja su neprieporna i cilomu narodu zajednička, a to bez prejedica načelnom stanovištu, na kom u javnom životu vojuju toli pozvani klubovi, koji pojedini narodni zastupnici.“

Na ovaj sastanak su pozvani samo narodni zastupnici, „jer se radi — veli poziv zastupnicima razaslan — o narodnim pitanjima, koja spadaju na parlamentarnu akciju.“

Mi ovaj sastanak od srca pozdravljamo, željom da mu se svi zastupnici odazovu, jer kako smo više puta naglasili, u ovoj današnjoj krizi mogu Hrvati mnogo odlučivati, ali samo onda, ako svi budemo sporazumni o stanovištu, koje nam je zauzeti.

Zastupnici imaju pred sobom veliki, sudbonosni zadatak, oni su zvani, da ga rieše na korist zemlje i naroda. Oni ne smiju oklievati, ne smiju zaboraviti onu nauku, koju Hrvati mogu crpiti iz sve svoje povjesti, oni se ne smiju oglušiti zahtjevu cielog naroda, a ta nauka, taj zahtjev sastoji u riečima: *Hrvati moraju da rade za se i ne smiju služiti oružjem ničije despotije.*

S druge strane povjest nasega i tudnjih naroda nas uči, da svaki narod, koji hoće, da postane svoj i vlada svojom sudbinom, nije nikada takav postao, nego boreći se proti prevlasti onih, koji s njim gospodare. U toj borbi, mali narodi uvijek su tražili sebi druga od pomoći, stvarali su saveze i tako bi došli do cilja.

Današnja kriza, koja drma dualizmom i koja će ga srušiti, nije drugo nego borba Magjara za slobodom, koja se tuže od dobe naših mučenika Zrinskih i Frankopana. I danas kao i onda Magjar hoće da bude svoj, jer svoj nije.

U davnija doba Hrvati su se u njekim poslovima združili sa Ungarjima, da se lakše odhrvaju pohotam Niemstva, a inače bili su i jedni i drugi slobodno kraljevstvo. I to krozista našu tužnu povjest, naći će u njoj veliku istinu, da su Hrvati i Ugri nepredovali i slobodu svoju očuvali proti neprestanim nastajima Niemstva, dok su štovali međusobna svoja prava, a čim su ili jedni ili drugi htjeli namećati se sa-

veznom kraljevstvu, tim su i jedni i drugi morali trpiti u svojoj slobodi, u svojim pravima. Za dokaz služi nam g. 48. Te godine Magjari se htjeli nametnuti Hrvatima, a Hrvati, na svoju obranu, bili su prisiljeni služiti kamarili, pa za nagradu dobili su absolutizam i jedni i drugi. Služi nam još i god. 1861, 1867. Tih godina Magjari su, za svoju nesreću, poslušali savjet Austrije i okružili su mnoga naša prava. Onu pogrešku oni skupo plaćaju, kao što se i mi sagibljemo pod teretom naših i njihovih grieha.

I god. 1903. morali smo u Banovini napregnuti svu snagu da sa sebe zbacimo onog slugu kamarile, koji je i Magjarima htio zasjesti na vrat. A taj sluga govorio je da radi u korist Magjara, dočim nas nije nego svadio, i bio pripravan da nad obama uvede absolutizam.

Ovo sve napominjemo, da kažemo, kako je ludo i s naše i s magjarske strane, što se međusobno slabimo na korist Beča.

Pravi otačbenik hrvatski i magjarski mora da dodje do zaključaka, do kojih je došao bio prvak stranke prava Dr. Ante Starčević. On je govorio: „Ja sam nekadašnje Magjare poznao živući među njima. Na temelju onoga poznanja i razmišljanja o našem i o njihovom položaju, ja sam došao do osvjedočenja: da Bog nije stvorio, da zemljopisno nisu namještena osim Hrvata i Magjara dva naroda, koji bi tako bili upućeni i pozvani na međusobno prijateljstvo i upravo bratimstvo. Moji prijatelji i ja gojismo i izjavljivasmo to osvjedočenje koje bi se u život samo tako dalo uvesti na sreću ovajh naroda, da njih svakiti kod svoje kuće bude svoj, da jedan drugoga kako sama sebe podpomaže, i, kad zatreba, da budu složni proti trećemu, prieto ovaj kojemu god od njih dvaju.“

Do ovih zaključaka moraju doći i zastupnici 2. listopada na Rieku. Oni valja da poduzmu ne samo parlamentarnu nego i *van parlamentarnu* akciju, koja bi ova dva naroda sprjateljila. Akcija u bečkom parlamentu ili saboru Dalmacije ili Hrvatske nije dostatna. Ne, akcija njihova mora da bude narodna, tako da narod hrvatski bude ugovarao sa narodom magjarskim. Za to ugovaranje sada je najprikladniji čas, jer bez svoga poniženja mi možemo danas Magjarima pružiti prijateljsku ruku i opetovati im one rieči, koje su iz Bakra, iz skupštine riečke županije, bile upravljene Magjarima po Anti Starčeviću još god. 1861.

„Zaboravimo na nepravde i uvrede, koje smo jedni od drugih pretrpjeli;

Pripišimo svu nesreću našu njezinim početnicima, a ne narodima našim;

kojemu smo po svoj prilici morali biti blizu, sjedio sam ja na protivnoj strani stražarnice, slabo mareći za sve, što se je oko mene zbivalo.

To je bilo moje prvo putovanje za Južnu Ameriku.

Nebom su se u divljem bjehu gonili tmasti, sivi oblaci, između kojih bi katkada slabim svjetlom zatirala meni do tad nepoznata zvijezda; desno od nas nije bilo vidjeti obale, no ona je bila tu u blizini, dielio nas od nje tek četiri ili pet milja širok morski pojas. Montevideo, ta predstraža žitorodnog pojasa, glavna žila kućavica istočne republike „Uruguay“, u kojoj se je usredotočio čitav njezin trgovački život, tonu je u moru svjetla, a nad njim se ponosito kočio šljista „Cerro“ sa svojim svjetionikom, što ga je *luzitanska* uvidajnost postavila tu, da razbija tmine i da bude kažiput pri ulazu u riečni labirint.

Razmišljajući u onoj samoci o bogatstvu i krasoti zemlje, za kojom sam odavna čeznuo, te o sudbini njezinih naravnih gospodara, neko čudnovato i dvojakovo čuvstvo bilo je zaokupilo čitav moj duh; čuvstvo samilosti prena već skoro savim izumirli starosjediocima onih divnih predjela, koji kao da nisu tražili drugo, već da ih se pusti u miru i neznanju živjeti i umirati, te se po primjeru

Oprostimo neprijateljima našim i nastojmo, da nam u buduće ne mogu škoditi;

Pomirimo se i pobratimo i zauzmimo se jedan za sve a svi za jednoga;

Zakumimo se na svetom grobu naših mučenika, a taj je grob sva naša domovina, zakumimo se, da ćemo dostojno osvetiti otce naše, a osveta nam budi svih nas sloboda, jednakost i bratinstvo.“

Drugog izlaza ne nalazimo. Svaki drugi pokušaj bio bi ne samo bezuspješan već štetan i sramotan, u koliko bi se tad morala očekivati pomoć od onoga, koji je kroz vjekove našu domovinu raztrgao i naš narod tlačio. Ako pak Magjari ne bi prihvatili našu prijateljsku ruku, za svoje neuspjeha ne će moći kriviti drugoga nego sebe.

Naše književne prilike

Moramo izpovjediti velihu istinu, da nam je književnost u ovo zadnjih šestdeset godina donela više koristi od ikogjeg drugog rada na polju narodnog osvješćenja. Knjiga je ušla malo po malo i ubožnu kolibu i danas već i najmanje diete znade što je i tko je. Zanimanje za knjigom tako je poraslo, da se danas obćenito čuti potreba štiva. — Nekad se je narod zadovoljavao čitanjem „Korablje“ i „Razgovora ugodnog“, danas nasuprot on traži, on želi, on zahtjeva, da mu se namaknu knjige i listovi, koji će ga sve to više zadovoljavati u otkrivanju i spoznavanju svoje prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. *Čitajmo, čitajmo, čitajmo*, kao je to napomena bila mu je do nedovna u tome pri ruci, vršila je zbilja uspješno i dostojno svoj veliki apostolat narodne naobrazbe i osvješćenja. Od jednog nastala je u našoj književnosti kriza, koja traje već dugo vremena i koja nanosi velike štete.

Nastala je od časa tmina, u kojoj se nitko ne zna snaći; tmina, kroz koju znadu sivnuti kadikada elektro-magnetičnim načinom dnevnja politička pitanja i zanieti časovito, ali intenzivno umjetničke duše, vukući ih u vrtlog političkog života. O ovoj pojavi mi smo progovorili i u 21. broju „Hrvatske Rieči“, gdje smo u kratko iztakli svoje mišljenje u stvari. Ono mišljenje ne možemo ni danas promieniti, jer zalibože vladaju još uvijek one prilike, koje su nas onda nagmale, da rećemo koju o ubitačnomu zastoju naše liepe knjige. Pa ako danas i opet prihvaćamo pero, da o istom predmetu pišemo, to činimo s toga, jer još uvijek ne vidimo nikakva znaka, nikakva miga, koji bi nam svjedočio, da će taj zastoj prestati, da će se

krenuti na bolje. A to je teško i preteško, jer kad okavoke prilike nastanu u književnom životu jednog naroda, onda to znači, da se već ne shvaća, da se već ne zna, što može najviše narodu pomoći i koristiti, onda to znači, da su dušmani naroda daleko prodrli, da su ga ubili i toliko osiromašili, da već ne može ni glavu pomoliti. I mi se ne bismo tome ni najmanje čudili, nit bi oklievali vjerovati, da su tu po sriedi prsti naših vjekovnih neprijatelja. Oni su pokušali sve, na svakom se nas polju utukli. Ostajalo je još polje književnosti, na kojemu smo liepo uspjivali i odlake smo u narod lievali nove, svježje snage. Je li moguće pomisliti, da su neprijatelji mogli još i to propustiti?

Ali, ako je neprijatelj toliko jak, kudi i kamo mora da bude jača odporna snaga naših književnika. Oni su duševni plemići naroda, oni se ne smiju uplašiti, a još manje svintiti pred ničijom silom. Hrvatska ciela traži od njih, da se trgnu, da se odupru, da se slože i da se organizuju, Hrvatska od njih traži, da nastave divno započeto djelo svojih predšastnika, i da za to djelo oduseve sve, što je hrvatsko, sve, što se tim inenom još dići i ponosi.

Današnje književne prilike odveć jasno govore, a da bi nama bilo od potrebe iztaknuti ih u potankostima. To bi nam bilo teško, jer bismo se pri tom morali dotaknuti jako neugodnih pojava. Nama za sad nije do toga, dok nas još tješje nada, da se sve dade popraviti su malo dobre volje i iskrenog rodoljublja.

Čujemo, da se u Zagrebu radi oko toga, da se *nekoliko* novi književni list i da bi mu obstanak mogao bit zamjenak. Mi smo tu viest primili s najvećom skepsom, jer sumnjamo, da će taj podhvat uspeti, bude li proveden po onoj metodi, po kojoj su se do sad u nas pokrećali književni listovi. Nemojmo stvarati novih razočaranja. Mi ne trebamo barem za sada toliko tih književnih časopisa. Dosta nam je jedan, ali da bude dostojan. Rada toga mi bismo htjeli, da se za osnutak takova lista pokrene široka akcija, da se za nj zainteresuje cio narod i da taj list bude stječiste svih naših radnika na književnome i u obće na kulturnome polju. Obstank mu mora biti osjeguram zanimanjem cielog naroda i saradnjom svih radnih književnih sila, pri čemu će morat da bude izključeni svaki i najmanji favoritizam.

Ovoliko glede lista, a glede naše „Matice Hrvatske“ ne bismo drugo željeli, već da se kod nje povrate ona krasna vremena, kad nas je nudjala knjigama, koje bi odmah postale obljubljene u narodu. To je i danas još moguće, samo ako u njoj prevladaju drugi

USPOMENE IZ JUŽNE AMERIKE (Buenos-Ayres)

I.

Kad je „Fulham“ cargo-boat od preko 2000 bačava, pri čijoj su gradnji njemci u Newcastle on Tyne, držeć se strogo nacra vlastitaka *mr. Burrella*, nastojali udovoljiti svim zahtjevima moderne plovitbe, umjerenom brzinom sjeknuo mutne i uzburkane valove „La Plate“, te najveličanstvenije južno-američke rieke, sila zloglasnog „Pampero-a“, koji je već dva dana neprestano duvao, bila je postigla svoj vrhunac.

Svi smo željno izgledali čas, da se usidrimo u luci duševno i tjelesno oporavimo, te da, kako je to već mornarski običaj, pri pomoi flaši *whiskey-a* i u veselom društvu kreolskih ljepotica zaboravimo dvaestdnevno, tegotno putovanje preko Atlantika.

Dok je krmilar, pijani holandez, pobožno slušao i glupim klimanjem glave odobravao svaku točku programa, što mu ga je, englezu neprirodjenom živahnosću, razvijao prvi častnik, *mr. Doodley*, za ledjima kapetana, koji je, jer se je medjutim bio uhvatio gust mрак, pozorno upirao očima u horizont, ne bi li ugledao „Indio-point“,

njihovih predja klatariti po nedoglednim „llanos“ zaraštenim gustim, djevičanskim prašumama, koje im, pod sjenovitom deblom orjaškog kliptodonta, pražahu u svako doba i dovoljne zaštite i bruha u izobilju; čuvstvo udivljenja prama neustrašivim pomorcima, koji svojim vratolonnim podhvatima, prkosno moru i vjetrovima tobože prosvjete radi i pod plaštem naše svete vjere, doprineše konačnom razsulu drevnog, cvatućeg carstva Inka, na što višu slavu njihovih katoličkih velič. Ferdinanda i Isabele.

U mojoj su se po nešto ugrijanoj mašti stali redati svi oni pustolovi, koji, malo ih izuzamši, okrutni i skroz krvoločni, pristajahu u pustim još zaljevima, mrevarer i ubijajuće one nevoljnike, harajući njihova polja, prisvajajuć njihovo blago, skvrneć njihove svjetinje, obezbaćujuć žene, a zlostavljajuć starce i nejaku djecu; pri čemu ih je daleko više, nego li želja, da im nametnu svoju vjeru i plodove svoje prosvjete, poticala nezasična pohlepa za zlatom!... njihove sjene jurile su pred mojim očima poprske nevinom krvlju milijuna žrtava; krvlju, koja je, teknuć potocima, oplodila one bogate poljana.

Držanja Kolumbova u čas, kad je na otoku „Guanahani“ pokleknuo, da se zahvali Svevišnjemu, čezuć u jednoj ruci kraljevski stieg, nad kojim je

lebdio križ, simbol mira i ljubavi, a u drugoj mač, znak vlasti, činjeo me je i nehotice promisliti na onoga Fabija, koji je među naborcima svoje toge bio donio da nudi Samnitanima rat ili mir, robovstvo ili smrt.

Sinovi sunca nisu bili voljni robovati bielim osvajačima i za to podlegloše; ono malo, što ih još ima, uživa podpunu slobodu, te se u svojim divljim gorskim predjelima živo opire prodiranju evropske kulture.

Kad se razplinuše slike neustrašivog Magellanesa, vještoga Gabota, Ameriga i Cabrala, dobitnika nesretnog Atahualpe i toliko drugih, ustoboi se preda mnom skromni, al ne manje zaslužni Juan Diaz de Solis, kojeg ide slava da je, ploveć god. 1516. istočnom obalom Južne Amerike, odkrio ušće „Rio de la Plata“, te ga nazvao skladim morem, „mar dulce“. Nesretnik, koji je poslie to svoje poduzecće platio vlastitim životom, ne će bit ni u snu pomisliti, da će se na onom mjestu, gdje je on pao žrtvom divljih „Charruas“, podići i u relativno posve kratkom roku procvasti onako krasan i bogat grad, kao što je Buenos-Ayres, to mu iz zrakvalnosti dodieliti odlično mjesto u prvostolnoj crkvi i sačuvati u narodu njegovu uspomeno pod inenom ubavog i prostoranog šetalista. (Sliedi)

nošću današnju zabludu", pa upoznati, da se u narodu hrvatskom ne može voditi narodna politika profi programi stranke prava.

To oni i danas netačećet jur priznavaju, kad vele da je njihov i naš stari program jedno te isto. Oni su to sami naglasili, kad su rekli u 2. broju svog lista, da ovakovo pravaštvo ostavlja *bratnih, neizbrisivih tragova*, što se vidi i kod D. R. Smollake.

Oni dakle i sami izpovijedaju, da su *keo nova stranka puvani*.

O pitanju Srba progovorit ćemo i mi jednom obširnije, premda smo o tomu čisto i bistro rekli svoju u 12. točki „Našeg zadržatka“.

Za danas možemo svršiti. Htjeli smo samo iztaknuti, da nismo shledili ne može da bude. List *za-dužen* Morspurgovoj banci, list, koji postoji, da iz-plati *dužove* jedne stranke, ne može biti slobodan. Zavisni su o volji, o hirima, o zapovjedima svojih gospodara i po njihovoj želji piše. Takav list nije nego na sramotu nezavisne štampe. Nami je dosta, da smo te sramotne sveze odkrili, a narod bi morao sada nastaviti i onemogućiti obstanak robskog organa. Mi se i previše pouzdajemo u probudnju svijest našeg naroda, a da bi mogli posumnjati, da će on i nadalje trpiti „M. Jedinstvo“.

Sve je dopušteno, sve, ali nije robstvo za plaću. Nije dopušteno da narod uzdržava list, koji je u službi Morspurga, a preko njega neprijateljnima našeg naroda. Nije dopušteno da se podržava list, koji je u službi ljudi, s kojima — po pisanju D. R. V. Mihaljevića — moralo bi obračunati državno odjetništvo. Takav list ne smije obstojati, a još manje mišati se u naše javne odnose.

Ima listova, koji bi htjeli da je naš list zavisan od šibenske Obćine. U tim glasimama ima dosta zlobe, ali zaludu im, jer naš list nema s nikakvom vlasti, s nikakvim klubom nikakove sveze, nikakove obveze. U ostalom na upravi obćine šibenske birano je i bivših narodnjaka, jugoslavenski pravaša, pa napokon i čistih. Kako do sada, tako i unapred naš list će svoju nezavisnost znati očuvati, jer je i utemeljen svrhom, da diže svoj nezavisni glas u današnjoj zbrci pojnova.

Savez dalmatinskih učitelja

Kad je otrag pet šest godina ova ustanova našem učitelstvu osvanula, bijasmo se obradovali, računajući, da će ona moralno i materijalno podići učiteljski stalež u Dalmaciji, da će ga ujediniti i unapriediti. Nego od toga ne bijaše ništa. Godine prohujše, „Savez“ siromašno kuburi, „Učiteljski Glas“ pomoli se u svet svake pomrčine sunca, a učitelstvo i nadalje jaduje — gladuje. — Da je tomu tako, više je i različitih krivinja. Spomenut ćemo najprvo to, da se je učitelstvo, ne znam da li iz apatije ili iz čega drugoga, slabo odzvalo „Savezu“. Sam pako „Savez“ nije ni on dao onog željenog ploda, onog života, što se od njega punim pravom očekivao. Možda, kad bi „Savez“ prvilo bio, da bi se učitelstvo više za njega odusevilo. Osim zakonskih osnova, koje je Zemaljskom Odboru prikazao, malo je šta više učinio. Ni „plebisit“ od god. 1903. nije od njega potekao. Nije objelodanio, osim Ströll-ovih „Izvodnih računa“, nikakove zgodne priručne knjige za naše škole, nije pokazao nikad odusevljenja, volje ni ozbiljna rada. Vazda je taj „Savez“ bio tvrdjava nekolicine spljetskih učitelja, odakle su se bočili i prepirali sa ostalim nastavnicima Spljeta. Upravo to, što je riedkost naći u Spljetu dva učitelja, da složno i u ljubavi žive, krivo je zar najviše, da je „Savez“ ostao većinom na papiru, a odveć malo na djelu. Kako je sa „Savezom“, tako je i sa „Učiteljskim Glasom“, koji je u posljednje doba baš na najdonju granu pao. — To je svedo krivo, što taj list nije imao odusevljenja urednika, jer dosadnji redaktor Nikolić morao je na silu da ga uređuje. Sad se je definitivno toga odrekao i „Učiteljski Glas“... ne će izlaziti, kao ni do sada.

Mi smo uvjereni, da bi list, kad bi redovito izlazio i prilično uređivan bio, podigao „Savez“ i oko sebe okupio sve naše odusevljenije učitelstvo. Pa, kad se u Spljetu ne može da nađe ni jedan učitelj,

koji je vrstan i voljan uredjivati i *tačno* izdavati taj naš list, neka ga se prenese u koje drugo mjesto pokrajine. Danas imamo po svim našim ovcim gradovima dobro uređene tiskarne, a i vrstnih učiteljskih sila, koje bi mogle preuzeti uredništvo.

Nadamo se, da ne će doći do propasti „Učiteljskog Glasa“, nego da će „Savez“, uvidiv potrebu, preduzeti onakove korake, kakove smo mu u dobroj namjeri gore označili.

Naše je mnenje, da „Učiteljski Glas“ uz današnje ekonomske prilike učiteljsva ne bi mogao nigdje dobro uspjevati. Znamo vrlo dobro, kako je mnogim i mnogim učiteljima teško odkidati i one same četiri K na godinu. Nego, možda bi i oni to pregorjeli, kad bi imali list skroz neodvisan i odlučan u zagovaranju životnog učiteljskog pitanja, t. j. poboljšanja plaća i u zauzimanju oko svega, da se taj zaslužni stalež počne jednom štovati, kao što mu se dolikuje. Al da list bude takav, treba mu naravski neodvisna i odlučna urednika, a učitelj u službi teško da će se izlagati. — Trebalo bi dakle, da mu je urednikom vrstan dakako, ali umirovljen učitelj, kojemu bi samo izdavanje lista doniolo materijalne koristi, t. j. koje bi mu nadoknadjivalo ono, što je umirovljenjem morao da izgubi. — Ovakvo mi mislimo i stalni smo, da se drugičje ne bi moglo stvoriti dobro učiteljsko glasilo. — (Uredništvo).

DOMAĆE VIESTI

Na znanje. Radi današnjeg blagdana sv. Jerolima, pokrajinskog pokrovitelja, morali smo pospješiti s izdanjem lista. Dielimo ga u jutro rano, i s toga redovite naše br-zojacke, koje nam obično stižu oko 12 sati, morat će danas možda izostati.

Gg. predbrojnicima javljamo, da predplata na „Hrv. Rieč“ za one, koji ju primaju od 22. travnja, iznosi K 633 do konca ove godine, a za one, koji je primaju od 1. listopada o. g. K 3.— Molimo sve one, koji nam duguju predplatu, da nam istu što prvo podmire, a u tu svrhu prilazimo današnjem broju dotični poštarski ček, kojim je predbrojnicima olakoćena podmira predplate.

Tko se je već predplatio za ovu godinu, neka ček pridrži za u buduću.

Naš presvietli biskup Dr. V. Puljić obavio je nekidan posvetu nove županičke crkve u svoem rodnom mjestu Olibu i pri tome je odčitao pontifikalnu misu na staroslavnom jeziku. U današnje doba, kad se proti galgolici utroili toliki naši neprijatelji, da ju posvećena utaku, nješljivo je i pobralno čuti ovakove viesti. Ali kao dokaz da u Rimu nisu protivni staroslavnoj službi božjoj, trebalo bi, da slava božja u tome jeziku odjekne i u šibenskim crkvama, a ne kao na blagdan sv. Ćirila i Metoda, koji dan nije se mogao svetkovati radi protivštine Rima prama galgolici.

Vjenčanje. Učitelj odvješnje gradjanske škole g. Alfons Scivanelli vjenčao se na 28. o. m. j. u Trstu s gospođicom Luciom Čučić.

Naša srda na čestitanja!

Francozki jaht „San Paul“ prispio je jučer u masu luku iz Kotora. Na njemu putuje vlastnik g. Rainbovec s obitelji. Odavle kreće za Pulj.

Srećani otvor mjestnih pučkih, te gradjanske škole i s njom spojenog ratarskog tečaja obavlja se u ponedjeljak dne 2. kolovoza. Uspisivanje djece sledi kao obično u tri neposredna dana pred otvor škole. Pučka muška škola od nove školske godine imat će i peti tečaj — Ugledna Obćina je i ove godine priskočila u pomoć siromašnoj djeći, opredjelivši za njih znatan iznos, kojim će im biti prikupljena nužna učevna sredstva.

Izvoz šravlja i ugljena, kroz ovu sedmicu sa parobrodima i brodovima: „Salvo“ iz Metaka za Marsilju, „Nuovo Rosario“ iz Korčule u Rieku, „Italia“ iz Skradina za Rimini, „Pravedan“ iz Rieke za Veluluku, „Felice Orsini“ iz Rimini za Rieku, „Vittoria“ iz Splita za Rieku, „Triestino“ „Angela Rosa“, „Tre fratelli“ iz Splita za Rimini „Vasta Guerera“ iz Metaka za Alžir.

Iseljivanje. Jučer su otpuvali za Slavoniju četiri obitelji iz drmske krajine. Svi su bili goli, a osobito malena dječica, da ih je bilo malo i pogledati. Pitali smo ih za uzrok seljenja i rekose nam: Kamatnik (trgovac) nam je sve odnio, pa napokon i pojatu, pa što ćemo? Umrili odjedne, sve nam je jedno. Bilo bi još skrajno vrijeme, da vlada stane na kraj ovakim bezdušnim kamatnicima.

Unesrećeni mornar Živković iz Rogoznice, koji je, kako je bilo javljeno u dopisu iz šibenske okoline u posljednjem broju našeg lista, bilo teško ranjen u glavu na parobrodu „Obrovac“ kod Primoštena, nalazi se sada u odvješnoj pokrajinskoj bolnici, dok mu međutim stari roditelji, lišeni njegove pomoći, najjadnije kubure. Bilo bi djelo pravdone i čovječta, da uprava parobrodarskog društva

Negri priskoči njima u pomoć, dok ranjeni sin potane opet sposoban za radju.

Novo knjige. Gosp. Božo Lovrić, mladi, daroviti pjesnik, koji je već sa svojim prvicima, s „Hrizenamama“ pobudio najljepše nade radi svoje originalnosti i lakih stihova, izjavio je niz soneta u spomen nezaboravnemu pjesniku Luki Bociću prigodom odkrića njegova spomenika u Spljetu.

Vlč. Ante Petravić izdao je također zanimivu knjigu pod naslovom „Studije i portreti“. Kad primimo te knjige, osvrnuti ćemo se rado na njih.

G. Ante Radić prisjednik na Zemaljskom Odboru, odreći će se tog mjesta radi slabog vida.

Iz Stankovaca nam pišu, da se je ondje mar-nim nastojanjem onog zasluznog župnika fra Jure Samca osnovala „Školska blagajna“, potrebe koje da se već odavna čutila.

Bilo u sto dobrih časa!

Ispravli! U I. stupcu redak 14 odozdo današnjeg našeg vodnog članka mjesto riječi *tačno* ima bit *tače*.

Radi istine moramo iztaknuti, da je netočna viest iz Šibenika u posljednjem broju „Narodn. Lista“, kojom se veli, da je Šibenik učestvovalo sprovodu pok. poreznog nadzornika I. Kurilića. Gradjanstvo sprovodu nije učestvovalo.

Za družbu Sv. Ćirila i Metoda u Istri primio je naše Uredništvo od Gg. Fausta Dodiga i Brge Kostana od svakog po K 1 a to, da počaste blagu uspomenu I. Kurilića.

Prije izkazanih K 154:17. Ukupno K 156:10 Napried za našu Istru!

GOSPODARSTVO

Dvje rieči našim vinarima.

U zadnjem smo broju naveli, kako se moramo sami starati, da nadjemo kupca našem vinu, nastojeći, da pravimo onakovo vino, koje će odgovarati ukusu potrošioća.

Prvi i glavni uvjet jest taj, da nam vino ne bude imalo nikakova neugodna vonja, a ovoga ne će biti, ako osobitu pomnju posvetimo bačvama, u koje salievamo vino. Kod nas se je žalibože do sada kod manjih, a i srednjih vinogradara malo na ovo pazilo, kao da vino radi svojih sastojina ne zaslužuje i neiziskiva najvećn brigu. Na ono, na što se do sada pazilo nije, mora se paziti unapried, jer evo vidimo, da ćemo morati vino spremiti među dva dna i držati ga do na ljeto. Prije je lakše bilo, pošto bi svi manji posjednici do Božica već razprodali vino trgovci, koji se je kasnije s njim mislio, ali evo kupaca nema od nikuda, a naši veći posjednici, a i neki trgovci, ne znaju kud će i s lanjskim vinom.

Pošto se dakle radi o najvažnijem našem proizvodu, možemo reći o svoem kruhu, to je dužnost svih nas, da poradimo sve moguće, kako da uživamo dobar glas našem vinu, a to u prvom redu radi svoje vlastite koristi, a onda i radi samog ugleda naše pokrajine. Ovo ćemo postići; ako budemo nastojali, da odstranimo od našeg vina sve stvari, koje mu mogu škodovati.

Za to baš ne treba ni velikog znanja, ni velikog troška, jer naša vina nisu takove naravi, da iziskivaju veliku vinarSKU spremu a da ih uziržimo zdrave. Radje se hoće do-bre volje i povjerenja u one osobe, koje su nam na raspoloženje, da nas u ovome ponče.

Prije neg li počemo točiti vino i salievati ga među dva dna, dužnost nam je pregledati sve bačve od najveće do najmanje, da vidimo jesu li sve zdrave iznutra i izvana. Osobito moramo paziti na oduh, što nam iz bačve izlazi. Mali sudovi i oni od mekog drva, a tilh je kod naših manjih posjednika većina, lako prime ovaj li ovaj zadah. Dužnost je vinaru, da svakako taj vonj odstrani, jer inače poprimiti će ga i vino i tim će izgubiti svaku trgovačku vrijednost. Mi se ne ćemo ovdje baviti potanko o svim bolestim i manama na našem vinar-skom posudju, već ćemo radi stvari spomenuti one glavne, koje se redovito na našem sudju pojavljuju i iztaknuti ćemo, što nam je činiti, da ih odstranimo.

Glavna je mana naših malih posjednika da malo kada izperu dobro bačvu, iza kako su iz nje iztočili vino i radi toga im bačva zaudara po *kevasini* (špunituru).

Ovu ćemo manu odstraniti, ako u uzadnjenu bačvu bacimo nekoliko komada živoga vapna, te ga poprskamo vodom, da u bačvi razcvjeta. Naravno je, da bačvu moramo odmah začepiti. Kasnije se bačva dobru izpere, a ako oduh ne izadje prvi put, ponovi se ta radnja opet. Mnogi rabe sodu i potašu, ali je prvi način uspješniji.

Da odstranimo oduh po *gijuladi*, *drvu*, *suhoti* itd. dosta nam je, da bačvu izperemo dobro vrelom vodom, a kad ovo ne bi pomoglo, onda posve razvodjenom sumpornom ili tartaričnom kiselinom.

Bačve, koje zaudaraju po *mufti*, a što je kod nas često, mogu se ozdraviti, nije li bolest od dugog vremena, ako se dobro ribaju fosforinom kiselinom u razmjeru od 7 %, kasnije se izperu dobrom vrelom vodom, a za tim opet istom smjesom od 2 %. Kad se to učinilo, izperu se nekoliko puta dobro mlakom i ledenom čistom vodom.

Ovo su važnije mane i bolesti, koje se opažaju na našim bačvama, a dužnost je svakoga našega posjednika, da od njih čuva svoje bačve.

Mnogo će mu pomoći, ako bude upotrebljavao što više sumpor i ako njegova kuća nikad ne bude bez njega.

U drugom članku pozabavit ćemo se neugodnom pojavom, što naše vino danas slabo prolazi na većim tržištima, na očitu štetu njegovu dobrom glasu i njegovoj nepobitnoj vrstnoći.

Vlasnik, izdavatelj i odgovorni urednik: VLADIMIR KULIĆ
Tiskarnica Ivan Staginatz — Šibenik.

Štite se družbe Sv. Ćirila i Metoda!

„HÔTEL DE LA VILLE“ - ŠIBENIK

Ovaj hôtél, iz nova osnovan elegantno i ukusno, i sa svim udobnostima, po najmodernijim zahtjevima uređen, potaknut na temelju od davna duboko osjećane potrebe, da se udovolji željama putujućega svijeta i proširi objem prometa i svjetskog dodira sa prosvjestnim svijetom, što otvara svakojake ekonomske sveze i izvore blagostanja, stekao je dosada obće priznanje putujućeg P. N. publike, koja u raznim i nebrojnim prigodama nagradila me je radi moga teškog i patriotskog poduzeća sa najvećom pohvalom i priznanjem, nazivajući ovaj hôtél najljepšim i najelegantnijim u svakom pogledu u ovoj našoj Dalmaciji.

Prema tome za udovoljiti još dalje i u većoj mjeri P. N. publici, gotov uvijek doći joj po mogućstvu u svakom pogledu na susret, odredio sam dozvoliti jedan znatni popust na temeljne cene soba, jela i pića, tako da od časa što ova obznanu dođe na javnost, vrijedit će za sada do daljih promjena sljedeći cjenik:

Za P. N. trgovačke putnike jedna soba sa jednim krevetom novčića 80; su dva kreveta, ako upotrebljena za dvie osobe, forinti 150.

Čmo vino u hôtelu novčića 22 za litru, bijelo novčića 43 za litru.

Pivo originalno Pilsen novčića 8 za 1/2 litru.

Istodobno objavlujem cene jela prema temeljnoj tarifi moga jestvenika, n. pr. razne pečenke sa varivom od 60 novčića na 50 novčića, a bez variva na 45 novčića, i prema tome surazmjerno sve drugo, s opazkom, da se dieli i na polovicu porcija.

Primaju se mjesečni abonamenti na jelo i piće uz cene od forinti 20 mjesečno za osobu, dozvoljavajući na ručak jednu juhu, jednu govadinu sa varivom, 1/2 vina, i jedan hljeb; na večeru jednu pečenku sa varivom, ili drugo jelo od mesa sa varivom, ili ribe, 1/2 vina, i jedan hljeb. Četvrtom i Nedjeljom suviše jedno slatko.

Ko želi biti mjesečni abonent po novom objavljenom cjeniku, pošto su cene ovoga sa svim objelane od 20 %, uzivat će još jedan dalji popust od 10 %. U percentualnom popustu uključeno je i vino, ali nije pivo.

Jedan ručak sa jednom juhom, govadinom s varivom, 1/2 vina i hljebom stoji novčića 40.

Jamčim za zdravo, ukusno, fino pripravljeno jelo, i za naravna ukusna i zdrava pića.

Uzdam se tvrdio, da će se prema ovoj mojoj predusretljivoj odazvati brojno P. N. publika, koju očekujem u mojim prostorijama, da podupre svim silama ovo patriotsko poduzeće.

D. R. K. Kovačević, vlasnik.

